

Előfizetési díj.

Videkekre postán vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre	15 frt.
Félévre	8 "
Negyedévre	4 "
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.

Videkről egy hónapra előfizetést nem fogadjunk el.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak tere 6kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30k

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haas-stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse Nr. 10.

Nyilttéri cikkeik
garmond sora után 25 kr. fizetendő

Szerkesztői szállás:
Belkirály-utca szeglet trencsén-vár 7. szám hová a lap szel-lemi részét illet közlemények czimzendők.

Az értékesb cikkek díjaztatnak.
Késziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETESI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1875. évi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	15 frt
Félévre	8 frt.
Negyedévre	4 frt.
Egy hóra	1 frt 50 kr
Egyes szám ára	7 kr.

A „Kelet” az 1875. év kezdetével meg-nagyobbított alakban, a pesti nagy lapok terjedelmében, új betűkkel fog megje-lenni.

Az előfizetési pénzek, legczélyszerűbben pos-tai utalvánnyal kiadó Stein János könyv-kereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyeztető beküldött előfizetés után tiszteletpénzzel szolgálnak.

A „KELET” kiadóhivatala

Szász politika.

Nagy-Szeben decz. 29.

Ismertem egy kapzsi uzorást, ki főzlete mellett sajátos életbiztosítási ággal kereske-dett. Munkakerülő suhanczot fogadott be házá-hoz, jól étette itatta, gondosan ápolhatta, gyön-géden tartatta, csinosan kiöltöztette, szóval úgy mesterkedett, hogy pártfogoltja virágzó és pom-pás színben volt; azután elvezette egy életbiz-tosító intézethez, hol az életét biztosítá; ez pe-dig védenze szerföltött virágzó, egészségi álla-pota mellett igen mérsékelt díjért könnyen si-került.

Mihelyt azonban a biztosítási kötvény bir-tokában volt, koplaltatni kezdé a biztosítottat, csinos öltözetét elvevé tőle, rongyokat aggatott reá és addig éhezetté, míg alakja olyan lett, mintha a lélek csak szánalomból halni járna bele.

„KELET” TÁRCZÁJA.

Áldás nélkül.

KURS ALICE beszélye.

VI.

(Vége.)

Most egymással szemben állt a házaspár. Egy sem szólt semmit. Valburga megkísérlé kiszaba-dítni magát az erőszakos kézből, de férje annál szo-rozabban tartá, s a némán kétségbesetten küzdő nőt magával vonzolóla.

— Te csalfa vagy és gyáva! sziszegé össze-szorított fogai között, hanem most velem kell jön-nöd, csak azért is kényszerítai foglalk rá.

A nő daczosan nézett férjére. A düh életketle-níté ennek szép vonásait, szemei lángolnak, Valburga félenken süté le az óvét bűnének öntudatában, s némán haladt mellette.

Kis idő múlva széles szekérut volt látható az erdőn túl. Vincze ijedten tekintett oda.

— Szökésed által eltértünk a jó útról, szóla tompa hangon, a főúton nem maradunk semmi esetre — ott üldözhetnének — jer térjünk vissza Valburga!

— Szuszszanjunk egyet legalább — szóla fé-lénken a nő, — nem bírnak lábaim, a kis gyermek is kezd nyugtalanodni, éhes lesz.

Vincze sötét arcczal intett helybenhagyást, s egy kőre mutatott, miközben letette karjáról a na-gyobbik fiút.

Valburga megszojtatta a kicsit, a másik pe-dig anyjához simulva suttogá:

— Szepinek nincs semmi mit egyék? — s kis arcját sirásra voná.

Valburga fejét rázta.

Áldozata ilyképen el levén kényszeredve, pénzes emberhez vezette, kinek a biztosítási kötvény elárúsítását fölajánlá. A legény úgy nézven ki, mintha féllábával már sirban volna, az az „olcsó” és nyereséggel kecsegtető vásár csakhamar megtörtént.

Alig üté meg uzorásunknak markát az eladott kötvényért kapott pénz, védenzét ismét kihizlálá és a pénzes ember ablaka előtt minél gyakrabban megsétáltatá. Elszörnnyűködve látá megizmosodni napról napra a fiatal embert, ki-nek gyors elhalálózására ő oly bizton számított. Minél pirosabb poszgásabb lett a suhancz ar-cza, annál hosszabb és aggodó képtt vágott a kötvény megvásárlója. Egyik részletfizetés a má-sik után következett. Elfutott az uzoráshoz és megkínálá „kárral” a kötvény visszaváltásával, attól tartván, hogy a fiú örökéletű lesz, miután az uzorás megmondta volt, hogy a fiú apjára üt, ki 85 éves korában halt meg. Az uzorás jó nyereséggel visszaváltá a kötvényt és vé-denze ujból koplalt, míg az uzorás a kötvé-nyen megint tul nem adhatott.

Éppen ily szerepre kárhoztatják a szász politikuskok a szász népet; ugy bánnak vele, mint lézengő, ágról szakadt munkakerülővel, kit kegyelemből tetszészők szerint hol jól tartanak, hol megéheztetnek.

Kifelé a magyar rabigában görnyedő és elkinzött alaknak, befelé a magyar állam sar-kából kiforgatására elég erővel bíró fenegyere-kek praesentálják a szász népet. Mikor pedig se künn se benn nem hisznek nekik, akkor a fil-lentés más neméhez folyamodván, a koronás ki-ralyt beszéltetik meg, hogy a szász népet el-bolondítsák.

Igy a „Sieb. deut. Tageblatt” dr. Teutsch szász superintendens hivatalos leibjournalja kö-zelebbről itt helyben Bécsből levelet irt maga-magához, melyben elbeszélé, hogy Ő Felsőge a miniszterek előtt úgy nyilatkozott volna, hogy a delegatiokat azért nem lehet tavasszal össze-hívni, mert jövő márczius hóban Magyarország-ban alkalmasint katasztrófa lesz!

A jámbor szász nép képes volna Kál-chásai által koholt ezen badarságot is elhin-ni, sőt a szász jezsuiták lapját egyenesen a mi-nistertanácsból értesültnek is bámulni; egy má-

„Már csak várnod kell, sokszor fogsz még éhezni ezen tul,” — szóla durva hangon a gyer-meknek, egy hogy ez megriasztva hallgatott el.

Vincze elfordult, összeszorított öklével homle-kára csapott, s az őnmaga iránti boszuság könye-ivel teltek meg szemei.

De hallga, mi volt ez? Nem lódobogás hall-szik-e amott? Vincze előbbre lépett, megtörtülte sze-meit s vizsgálódva tekintett végig az országúton.

„Katonák!” — suttogá holt halványan, visz-szatérve nevéhez.

„Téged illet!” — viszonzá ez merőn nézve szeme közé.

— Hallgass a Krisztus szerelméért — minket nem láthatnak — ellovagolnak itt. Légy nyugton fiú!

Ez alatt a lovasok közelebb értek, most ép-pen szembe állottak azon helylyel, alig tíz lépésnyi-re, hol a suttogó pár ült. Valburga modulatlanul mereszté reájuk tágra nyitott szemeit. Vincze még lélekzetét is visszatartá, de szíve hangosan dobogott. Csak még egy perc s a katonáknak el kelle halad-ni rejthelyök előtt. Ekkor az egyik hirtelen megál-lítá lovát.

— Az ördögben pájtás, ez a ló sántít, valami patkója közé akadt — le kell szállnom, hogy után-nézzek!

A katona leugrott lováról, s rendre felemelte az állat lábait.

E perczben a kis gyermek nyöszörgni kez-dett. Vincze megrémült tekintetű nézett reá. Val-burga szorosan keblére szorítá, de a gyermek han-gosan felsikoltott.

— „Semmit sem hallottál?” — kérdé a lóháton ülő az alatt állótól.

— Nem; itt semmi sem látszik a ló lábán, s még sem akar haladni.

— Vigye el az ördög azokat a cempészeket! hogy ebben a nyirkos hidegben nyargaljon az em-ber utánuk — morgolódott emberünk folytatva viz-szágolódásait.

A gyermek visítása, Vincze arcából minden vért visszakergetett szeméhez.

Ha nyugton nem lesz, el vannak árulva, el-veszve. S a gyermek ujong sirásra húzá össze ar-

sik szász lap, a „Herm. Ztg.” azonban e va-tag ámitás otromba hálóját szétépte.

Van is féktelen harag a fekete harisnyás szász ámitók táborában ezen árulás miatt! Jobban van ez így, mert a szászsa magyar saj-tó legőszintőbb és legemberségesebb tanácsát is csak gyanakodással fogadja, annyira meg van metelyezve papsága rontó és bontó befo-lyása által.

— **A képv. ház** az uzora elleni kérvények tárgyalása alkalmával arra hivta fel a kormányt, hogy az ország hitelviszonyainak javítására előter-jesztést tegyen. Mint a „P. N.” hallja, ezen oly fontos tárgyban nagyobb munkát s több javaslat készül, melyek előterjesztése legközelebbre várható.

— **A pénzügyi bizottság** eddigi tárgya-lásaiban megállapítá a történet reductiókhoz képest, a bevételek és kiadások közötti mérleget, az adóügyi bizottság pedig, az eddig letárgyalt javaslatokat úgy módosítá, hogy az azokból várható jövedelem lénye-gesen megesőnkent. Mindkét körülmény megváltoz-tá államháztartásunk azon képét, melyet a budget előterjesztése alkalmával, a pénzügyminiszter bemu-taott. A pénzügyminiszter most, e beállott különb-ségek számszerű eredményeinek összeállításával fog-lalkozik, a mi a további pénzügyi tárgyalásoknak ki-indulási pontját fogja képezni.

— **Az ünnepek** előtt és alatt külföldön is szünetelvén a politika, röviden felhozzuk az említésre méltó eseményeket.

A német birodalmi gyűlés nemzeti szabadel-vű pártja, meghasonlott, minek következtében annak egyik legkiválóbb tagja, Lasker abból kilép-t, frac-tiójával együtt, s mint Berlinből távirják, ezután mindig az ellenzékkel fog szavazni, a mi minden esetre érzékeny veszteség a nemzeti szabadelvű párt-ra nézve. A francia nemzetgyűlés miután mult csü-törtökön Bourgoing bonapartista képviselő válsztá-sának megvisgálására parlament birottságot küldött ki s miután elfogadta a Marseille város 16 és Páris 220 milliós kölcsönéről szóló trjavaslatokat, jan. 5-ig elnapolta magát. Pernambuco tartományból a jezsuitákat kiűzték.

czocskáját. Ekkor az apa széles izmos tenyerét gyer-meke piros ajkára nyomá, ki, hogy szerencsétlen apját el nem árulá, csak egy hajszálon mult. A meg-ujuló nyöszörgés elhalt a kemény férfi kényomá-sa alatt.

— Mit csinálsz? — kérdé Valburga halkan.

— Hagyj békét, vagy végünk van. Kiragadta a gyermeket anyja öléből, még mindig győnge ar-czán tartva kezét, s tekintetét le nem réve az anyáról.

A katona csak nem tudott végezni lovával. Most elővette kulcsát, a nyereg-kápa mellől. E köz-ben a gyermek mind erősebben kezdett nyugtalan-kodni s vergődni, s apja mind keményebben szorítá magához s mind szorozabban szorozabban nyomta erős kezét a hörgő mellre és kicsiny szájára.

Végre ismét felült a katona lovára.

Most szorosan mellettök haladtak el a lovasak, s ez egyetlen kinos percz, órahosszat látszók tartani s most elhaladtak, s a lovak patkócsattogása is elhangzék a távolban. Csak most merte Valburga levenni férje ke-zét gyermeke arcáról. E perczben az irtózat kiál-tása lebent el ajkáról. Holt halványan hajlott a gyermek kis, elkékült arca fölé, kinek szemei meg-törve pillantottak fel hozzá, kinek teste a halálvég-küzdelmei közt vonaglott.

Valburga hirtelen felszökött.

— Meg van halva!

Többet nem tudott szólni; karjára vette a gyermeket, néhány percz alatt kialudt belőle a gyenge élet. Vincze is gépiesen állott fel.

„Meghalt!” hangoztatá épp oly gépiesen. Esze, érzése megbénulnak látszék. Egész testén borzadás futott végig.

— Jer, jertávozzunk innét — suttogá maga után vonva a nagyobbik fiút.

Felesége különös arckifejezéssel integetett neki, szorosan kebléhez szorítva halott gyermekét.

A nap szétoszlatta a ködöt, s sugarai ragyo-gó ékszerként törtek meg a fákon s bokrokron, s vakító fénynyelönték el a távoli havasokat, s a ma-gasra emelkedő jég hegyeket. Vincze és neje szó nélkül haladtak egymás mellett, most már a széles országúton, mintha nem kellene felfedezéstől tar-taniók.

Tisza Lajos

országgyűlési képviselő jelentése válasz-tóhoz.

(Folytatás és vége.)

Hét év alatt beruháztunk 250 milliót, az ál-lam által nyújtott garancia folytán lehetővé tettük még 350 millionnak vasutakba és csatornába befek-tetését s most kétségbe akarunk esni, mert mind ez folyó jövedelmünkől ki nem telt, s annál fogva áldozatokkal kell ennek árát megfizetni.

A sors ugy akarta, tudhó, munkáknak az árát, melyeket politikai újításunk a pár évi gazdag termés jókivittel okozta emelkedett hangula-tunkban elrendeltünk, most kelljen megfizetni — mi-dőn három egymásra következő rossz termő év — semmi kivétel a bécsi pénz bukás előidézte pangás különben is nehezen sulyt és elkedvetlenit.

Ily körülmények közt hozni meg azon áldoza-tokat, melyeket az ország polgáraitól vár, tagadhatat-lan igen terhelő, de hogy ez áldozatot meg kell hoz-nunk, ez meggyőződésém.

Kénytelen vagyok elfordulni attól ki, bár lehet egyike éppen azoknak kik közvetlen vagy közvetve legtöbb anyagi előnyben részesültek ezen beruházá-sok folytán (azonokoskodással takarózva, hogy ő nem szavazott meg egy fillér adósságot sem) most joga-sítva érezné magát, azon adó-emeléseket, melyek egyik mellőzhetlen eszköze hazánk hitelle helyreállítá-sának és fennállhatása biztosításának nagy fennem megtagadni.

Mert az, hogy midőn már a kölcsönnek felvé-tele elkerülhetetlen volt rá szavazott-e valaki az ar-ra vonatkozó törvényjavaslatra vagy sem, igen ke-veset nyom a latban, ha azon intézmények behoza-tolat és beruházások eszközlését, melyek folytán a költsőnre szorultunk — akár magasabb politikai — cultur-állami- vagy humanisticus indokból, akár vidéki érédek kielégítése szempontjából annak ide-jén nemcsak megszavazta de gyakran sürgette.

Általában bár ki legyen a hibás egyesek pár-tok vagy az egész nemzet képviselote, vagy a körül-mények előidézte kényszerhelyzet, arra nézve, hogy összevetett válaakkal segíteni kell, különbséget nem tesz.

S e segítség csak kétféle lehet a kiadások-ban meggazdálkodás — s új bevételi források te-remtése.

Elérték a közeli határszélét, s a határvámi hi-vatalnokok házát, melyet Vincze mellékutakon ha-ladva akart volt kikerülni. Összeretent, mintha ne-héz álomból ébredne, midőn a ház előtt megállott. A vámhivatalnok gyanus ssemmel méregette mind-kettőt.

— Van valami megvámolni való csomagokban? kérdé Valburgától, a béburkolt gyermekre mutatva, melyet karján vitt.

A nő mereven nézett reá, s ekkor egyszerre borzasztó vad kifejezéssel szétárva a kendőt, felki-álta:

— Van, van — ime — és ez itt a gyilkos!

Vincze hangosan feljajdulva, térdreomlott. Val-burga pedig halott gyermeke hulláját magosra tart-va a felhőten kék ég felé, hangos harsány neve-tésben tört ki, s örült tekintettel nézett gyermeke halvány kis arczába, melyet az őszi napfény aranyos sugárral vett körül.

VII.

Alig egy órányira az ismeretes, s utazóktól gyakran látogatott Partenkirchen falutól felső Bajorországban, fekszik a kis Garmisch nevű me-zőváros, kedvencz kirándulási helye a Partenkirchen-ben időző fürdő-vendégeknek. Garmisch városka la-kói, kiválón finom faragványok készítésével foglal-koznak, s mindenfelé láthatni az ablakok kirakata-iban a csinosan készült fa faragványokat kiál-lítva.

Vasárnap reggel van, egy szép tavaszi napon. A gyümölcsfák teljes virágzásban állanak, s kelle-mes illat lehelnek, elvegyülve az egészséges úde hegyi levegővel, mely oly erősítőleg kellemesen len-gedez s elviszi szárnyain a harangok hangját a szá-mos körültekvő templom tornyokból, hol halkabban hol erősebben hangozván a közönséget misére szólí-tó harangok zúgása. Végre az utolsó, a déli 12 órai misének is vége van. Lassan szállingóztak haza a falusiak, csinos ünnepl öltözeteikben, csúcsos zöld kalapjaikkal fejökön. Mindnyája különös szívélyes-séggel köszönt egy öreges kinézésű férfit, ki egy ujon épült csinos ház kapuja előtt ülte, halvány be-esett arcját, mely nem rég kiállott nehéz betegség nyomait mutatja, az enyhe napfényben fűrészi. Előtte van egy czitera.

A kiadásokban lehet és kell meggazdálkodni. Lehet, mert míg a szerzett tapasztalat folyótan javíthatók és egyszerűsíthetők, némely institúcióink, addig másfelől az eddig elrendelve volt beruházási munkálatok s azok leszámolási műveletei végük felé járnak, ujjakba pedig bocsátkozni — míg anyagi helyzetünk nem javul, nem lesz megengedhető.

Kell mert csak akkor van joga az államnak fiaitól rendkívüli áldozatokat is követelni ha kimutathatja, hogy kormányzata körül elment a takarékosságban a lehetőség netovábbjáig.

Hangsúlyozom e szót lehetőség. Mert oly irányú és módorú megtakarítások melyek kivívott államiságunkon ütnének csorbát, szerintem a lehetőség határán tul esnek és én részemről bármily terhesek legyenek azon áldozatok — melyek ez uton volnának elkerülhetők — soha bele nem tudnék egyezni.

Közigazgatásunknak, annyi oldalról sürgetett, de számtalan még megoldhatlan nehézségekbe ütköző czélszerű végleges szervezése, a miből sokan csodát várnak pénzügyi eredményeiben is. Már a múlt évben volt szerencsém kinyilatkoztatni, hogy e téren sok a teendő, s az új szervezettől, ha szerencsém s adott viszonyainknak megfelelőleg és nem egyik vagy másik külföldi állam chablon-ja szerint, — mert ott az ottani körülmények közt helyesnek bizonyult — történik, én is vártam érdvös eredményt, de nem rögtön közvetlen megtakarítást, pedig csak kis mérvben merek reményleni. Várom az eredményt a közigazgatás és igazságszolgáltatás fokozatos egyszerűsítésében és gyorsításában, várom az eredményt a honpolgároknak fokozódott érdeklődésében és részvételében. De emlékezzék meg rá bárki, ha államiságunk jelzőit fel nem adjuk, kormányzatunk szervezete minden ízében bármint módosítások és egyszerűsítések, annak rendes központi közigazgatási kiadásaiában a megtakarítások legjobb esetben csak százszázalékban lesznek kifejezhetők. S ha a közigazgatási teendőknek s ezzel járó kiadások részének a törvényhatóságokra és községekre leendő elhárítása folytán a központi kiadásokban ez összegek első tekintetre nagyobbaknak tűnnek is fel, komolyabb betekintés folytán meg fogunk győződni, hogy azon összeg, melylyel az adózók terhe könnyül, valóban nem nagyobb. S hogy mind ez keresztül vihető legyen, mennyi kizárólag vidéki érdekek s régi emlékek kegyeletének kellend háttérbe szorítottainak.

Legyen szabad nekem itt a közigazgatás ujra szervezésére vonatkozólag nézetemet pár szóban vázolni.

Ha van állam, melynek szüksége van arra, hogy az összes kormányzatnak és közigazgatásnak szálai főbb ágazataikban közvetlenül vagy közvetve a központi kormány kezébe fussanak össze, úgy az bizonyára Szent István birodalma.

Minden oly intézkedés tehát, mely ezzel ellentétben állana meggyőződés szerént az állam egyetemes fenn maradását veszélyeztetné. Csak is ezen országának folytonos szem előtt tartása mellett ohajthatom én az anynyit emlegetett decentralizációt.

Mögötte a nyitott ajtón át tiszta szoba tűnik szembe, ennek egyik szegletében egy ó divatu szekrény nagymennyiségű, legkésebben faragott apróságokat tartalmaz, nagy változatosságban s csinnal előállítva. Ugy van, ámbarhogy Enhüber Ferenc nagyon beteges ember, s több mint husz év telt el azóta, hogy egykor tört szívvel, lemondva szerelméről idegen földre bujdosott, hogy új otthon teremtse magának, hű maradt mégis művészetéhez. És viszont ez is nyújtott vigaszt neki s segített nehéz bánatát könnyekben elviselhetni ez és még más valami is.

Egy hideg téli estén látogatója jött Ferencnek szülőföldjéről s épen az ő falujából, melyet oly keserű bánattal hagyott volt el egykor. Nyájasan tudakozódott vendégétől mindenfeléről s végre Valburgáról is.

Az idegen kis ideig hallgatott s aztán így szólt vonatott hangon:

— Tudtam, hogy most is érdekel még Ferenc s azért el akartam hallgatni a dolgot, de ha magad kérdészköddöl utánna —

— Szólj gyorsan, mi történt, szakítá félbe szavait Ferenc — s areza egyszerre kigyult. Valburga megcsalta őt s megvetette, de azért ő első és egyetlen szerelme az ifjunak s a valódi szerelem, ha megcsalatra és elárulva is, legyen az herceg avagy paraszt keblében lángra gyulva, soha ki nem alszik végképpen.

Mint búbajos édes dalnak utóhangjaitól rezdül meg a szívnek egy-egy hurja töle újból és újból, míg csak meg nem török egészen.

Ferenc soha sem tudta feledni a szép leányt, kit feleségül akart venni.

Most végig kellett hallgatnia, lesújtott szívvél az emberi tévelygések s isteni büntetés egy nagyon szomorú történetét.

Az idegen már rég bevégezte elbeszélését, Ferenc még most is eltakarva tartá szemeit reszkető kezeivel. Valburga az erdőben történt borzasztó jelenet után megöregült s a halál csakhamar véget vetett szenvedéseinek. Vincze megbánva tetteit, mindent bevallott s hosszas, husz évig tartó börtönrre ítéltetett, mert a határőr is, ama rögtöní esés következtében néhány heti szenvedés után meghalt volt.

Ohajtom pedig azt komolyan de nem úgy érttem, hogy a központi kormánytól teljesen függetlenül, sőt gyakran annak irányzatával ellentétbe jöve, érvényesítse magát.

Ha a kormány felelős, felelős pedig a közigazgatás helyes menetéért is, akkor abban kellő hatáskörének s arra kellő befolyásának kell lenni.

Ez azonban nem szükséges, hogy közvetlen a központból intézkedjék. Legyenek a teendők úgy megszabva, hogy külfözegeit nagyobb hatáskörrel ruházhassa fel, hogy az ország egyes pontjain képviselőjének a közigazgatásnak gyűpontjai, melyeken bármely természetű kisebb fontosságú ügyek a politikai testületek befolyása és ellenőrzése mellett végel-döntést nyerhessenek s a központi kormány figyelmébe ideje ne vessék oly tárgyak elintézésével igénybe, melyek még fontos államérdeki kérdésektől elvonják, másfelől szervezetét költségessé, az ügymenetet nehézkessé teszik.

Hogy pedig általában az új szervezetnek, mind czélszerűség, mind pénzügyi megtakarítások szempontjából gyakorlati eredménye lehessen — mellőzhetetlen feltétel — hogy a jelenkerületi beosztás czélszerűleg kijavíttassék. Administrális és ellenőrzés között a helyes határvonal megvonassék. Nagyobb testületek a közigazgatás napi teendőinek intézésére már csak alakulásuk esetlegességénél fogva sem alkalmasok, míg az ellenőrzésre nélkülözhetetlenek s e téren a közjónak kitűnő szolgálatot tehetnek.

Azon esetek kivételével, midőn ily testületekben egyesek magukhoz ragadják a hatalmat, melyre igen gyakran nem a szakértelem és képesség a mérvadó — alig várható, hogy az eljárás egységes elvek szerint vezetessék — de esetről-esetre egymástól eltérő ellentétes intézkedések történnek mint ezt a tapasztalás bőven bizonyítja.

De általában arra nézve, hogy a közigazgatás gyorsabb és olcsóbb lehessen, elkerülhetetlen szükséges, hogy ne várjunk és követeljünk mindent a hivatalos beavatkozástól és kezdeményezéstől, hogy a független polgár a társadalmi téren hivanak életre oly közhatalu intézményeket, melyek leginkább hivatvák az egyes vidékeken mutatkozó specialis hiányokat pótolni s melyeken az állam, ha teszi is, mindeg csak hiányosan és az összállam praejudiciumával segíthet.

A közügyek iránti melegebb érdeklődés conditio sinequa nonja vidéki viszonyaink javulásának.

Azonban, mint fennebb mondtam, a jobb közigazgatási szervezés, közvetlen megtakarításokat, oly mérvben, hogy ez nagyban érezhető legyen, pénzügyi helyzetünk rendezésében alig fog eredményezhetni. Ne csináljunk itt magunknak illúsiókat, csakis áldozatokkal és pedig tetemes áldozatokkal segethetünk, meg kell azt fizetnünk most a rossz években, mit számlára rendeltünk míg a jó években. Nincs és nem lehet kormány, bármely pártáryalattból alakulna, mely az egyensúlyt másként mint adó emelések s új adók behozatala által helyretudja állítani.

Gyakori az utalás a közös kiadások magasságára, s míg némelyek azok megszorítására, addig

— S hát a fiu, a kis Szepe? — kérdé élénken Ferenc, azzal mi történt.

Vendége vállat vont.

— Eddigél — szóla — Kropfmagen gondoskodott falunkban a kis nyomorultból, hanem, hogy ezután mi lesz sorsa, azt nem tudom, megtartja-e örökben, még másik négy gyermeke mellé, isten tudja.

Még a következő napon elutazott Ferenc szülőföldjére s midőn visszatért, egy gömbölyű gyermekarc tekintett ki mellőle a kocsi ablakán, ártatlan eszes szemével, Pötter Szepe volt, hajdani s egyetlen szerelme-tárgyának és vetélytársának gyermeke.

Nemes lélek s melegen érző szív volt szükséges hozzá, e gyermeket nemesak felnevelni, hanem szeretetet is nyújtani neki, a mi egy gyermek életében áldást hozó napfényként sugárzik. Ferenc szíve ily szeretettel volt tele s a kis árva vidoran nevedekett s nőtt fel ügyes, eleven fiúvá. Piros jalkainak mosolyában, sötét szemeinek hálásan vidor ragyogásában naponta újabb örömök fakadtak a magányban lakó férfi számára s a csendes ház visszhangzott a vidám csevegés s gyermeki örömtelt nevetéstől.

Husz év telt el azon idő óta. A játszi gyermek jó ügykezetű derék ifjává serdült s komoly érett eszű férfi lett belőle. Ferenc nem kimélt semmi költséget és társadalmat s fogadott fiával iskolákat végeztetett. Pötter József mintegy tizenhatezer éves lehete, midőn szerencsétlen véletlen által, szülői történetének egy része tudomására jutott. Azelőtt csak annyit tudott rólok, hogy mindketten hamar egymás után elhaltak s ő kimondhatlan szeretettel ragaszkodott nevelőapjához.

Ferenc most legokosabbnak tartá, az ifjunak lehető kiméletesen elmondani az egész szomorú esetet, a mint az megtörtént.

Ez elbeszélés annyira meghatá a fiut, hogy nehéz betegségbe esett. Midőn felgyógyult, a papi pályára szentelte életét. Fáradoatlan szorgalommal tanult és buvázkodott s látott kötelességei után s végre több rendbeli akadályok legyőzése után — melyeket nem épen mocsoktalan születése gördített eleibe — megtarthatá Pötter József első próbaszónoklatát, épen azon faluban, melyben eddig élt volt

mások az egész viszonyoknak, melyből a közös kiadások fennállása gyökerezik, szétépítésére törekednek s ez utóbbiak céljuk elérése esetére hirdetik a nemzetet a financiaiális zavarból az ígért földre kivezetni.

Eljutottunk azon pontra, hol a pártok jelen állásáról s a jövőben való alakulásáról szólni el nem kerülhetjük.

Mint minden parlamentáris államban, úgy itt is első tekintetre két nagy pártot látunk, kormány-pártot és ellenzéket, azaz jobb és baloldalt.

De kitűnik, mily tökéletlen azon képzelt válsz vonal, mely a ház közepén végig vonul, ha egy kissé mélyebben betekintünk a dolgokba.

1867-ben a kiegyezés alkalmával a közjogi kérdés Magyarországnak Ausztriávali viszonya körül kifejtett kérdések megoldásának módozatai iránt eltérő nézetek osztották két táborra a hazát.

Ma már eltekintve a jelen kormány esetleges pártolása vagy ellenzése kérdéseitől, talajdonkép egészen másképp kell csoportosítani a politikai szereplőket.

A nemzeti képviselőnek s annál fogva a nemzetnek is nagy többségét képezik azok, kik teljesen megvannak arról győződve, hogy Magyarországnak és Ausztriának kölcsönösen szüksége van egymás támogatására, hogy egyiknek sem volna külön állólag, az európai államcsoporthban azon nyomatéka, mely a felbomlástól megóvjá.

Kívül esik a levél keretén e kérdés részleteibe menni, de be is látja ezt ma már mindenki, tartozzék esetleg bármely józan párhoz, ki magát és másokat nem akar csalfa képekkel ámitani.

Ezen fentebb említett nagy többséget nevezem én a nagy nemzeti pártnak, melynek reménylen kezei között marad az ország kormánya, bár mily eshetőséggel szemben, mert a mely perczben más kezbe menne az át, rövid időre megszűnnék maga az ország létezni.

Ezen nagy párttal szemben áll azon töredék, melynek tagjai Magyarországnak és Ausztria közt minden viszonyt meg akarnak szüntetni, több és kevesebb jóhiszeműséggel a merev personál unio hangoztatásával akarván leplezni azon is tul kaczerkódó aspirációikat.

Hogy ez minden más tekinteteknek ezuttali mellőzésével — melyekről már volt alkalmam tisztelt választóim előtt nyilatkozni, pénzügyi tekintetben is mit eredményezhetne, könnyű belátni. Ki volt a már több ízben mutatva.

Ma a külképviselet és a közös hadsereg költségei közösen viseltetnek, s Magyarország azok költségeihez úgy járul mint 30—70-hez.

Külképviselet nélkül úgy hiszem a fentebbi párt emberei sem akarnák a magyar államot hagyni s ha nem akarnák is azt oly magas államásokban szervezni mint ma van, mi melleleg mondvá aztán mindég az irányadó körökhöz férhetés rovására történne, s ugyanazon fejedelem ausztriai államai mögé helyezné azt, bizonyára többre kerülne az ország-nak mint ma.

Ugyan ez áll a hadseregről is, ma a közös hadsereg fenntartására adott összegből egy a magyar ál-

fogadott apjával s hirdethette isten ígétét, ugyanazon igénytelen templomban, melynek karsu tornya s fehér fala a naptól megvilágítva átsillogott a virágzó fák között egész a Ferenc lakáig.

Most megjelent fogadott fia, az ifjú lelkész, a ház felé vezető uton. Karsu, nyulánk testalkattal birt; ragyogó fekete szemeit anyjától öröklé s szép hosszukás arcának nemes vonásait apjától, csak hogy a mely gondolkodás, kora szellemi érettség nyomai látszottak rajta, vegyülve egy fájdalmas vonással. Ajkai mosolyra vonultak, észrevevén nevelőatyját s forrón megszorítva az öreg ember kezét, helyet foglalt mellette.

Egy fájdalmas nyögés hangjára mindketten egyszerre pillantottak fel. Oldalt, hol egy csinos, jól ápolt kert volt látható, egy roskadozó, összeesett emberi alak támaszkodott a rácsoszathoz.

Haja kuszáltan csüngött alá halvány arcára s csak pár szakadozott öltöndydarab fedezte a reszkető tagokat.

— Az istenért ki az! — kiálta a lelkész, fel-szökve helyéből, de mielőtt a nyomorult alakhoz ért volna, az erőtellenül hanyatlott le a földre. József tele szájalommal hajolt az idegen fölé. Ferenc, a mennyire a betegségtől meggyengült lábai engedék, gyorsan sántikált be a szobába s csakhamar kenyér és borral tért vissza, de az utas csak pár csepp bort izelt meg.

— Halálom közeleg! — suttagó halkan — érzem jól, csak gyónni szeretnék — papot hoz-zanak!

József látta, hogy e szerencsétlen testi ele-del nem segít többé. Halkan tett pár intézkedést, intett a körülvevőknek s néhány ember segítségével maga helyeztette a szerencsétlen embert nevelőatyja fekhelyére. Ekkor eltávozott s néhány percz múlva visszatérte után, hangzott a ház előtt a segrestyés csengettyűje, jelezvén, hogy egy haldoklónak viszik az utolsókenetet.

József lehajolt a már csak alig lehellőnek fekhelyéhez.

— Én kész vagyok hallgatni — szóla halk hangon.

A haldokló lassan felnyitá szemeit, ekkor kissé fölemelkedett s gyorsan, lázasan folyt a beszéd kes-keny ajkairól.

lam igényeinek megfelelő állandó hadsereget fentatani, lehetetlen volna a tengerészetről nem is szó-va, pedig ha oly nagy sulyt fektetünk a magy-tengerpartra, annak kereskedelmét tengerészeti f-dezet nélkül hagyni annyi volna, mint minden-iránybani fejlődésről eleve ler

Azon érvelés pedig, hogy nekünk általában ne-kell állandó hadsereg — ott van Schweitz példája a mi geográficus és etnográficus helyzetünkben át-lában tarthatatlan.

Ha bármely szempontból kíváncsok volna Magyarországnak, Ausztriától való teljes külön-v-lása, egy tiszta és világos, hogy pénzügyi tekintet-ben, csak súlyosabb áldozatok hozatalának szükség-eredményezné.

Ausztriának ép úgy érdeke mint nekünk a k-zs kiadásokat a lehetőleg gazdaságosan állapít-ni meg.

Törekedjünk erre közös erővel.

Hogy a nagy állandó hadseregek tartása államok nemzet-gazdasági fejlődéseinek nagy ak-dálza, beisméri mindenki s e tekintetben egy eur-paszerte keresztül tört reform, mindenkinek, ki tárgyról gondolkozik, komoly óhajtsa.

De elszigetelten egymágra teheti-e ezt az os-rák-magyar monarchia.

Ki merné e merész tanácsot adni?

Sokan úgy látják talán, hogy most nem ny-egeti komoly veszély e monarchiát, reményle-tekintve külügyi politikánk jelen tapintatos de eg-szersmind határozott vezetését, — hinni is akar-én is — de vajjon ugy volna-e ez akkor is, ha az állam szomszédaival szemben véderjét desorganisál-lá.

Igen valószínű, hogy e véderőnek létezése egy-gátja a támadásoknak s oka, hogy Európa többi-lamai inkább keresik barátságunkat.

Nem itélne mindenki azokat, kik, hogy ez hasonlatossággal éljek, magokat egy öltözetben el-g-tolván, miután nem csak többé földjeikbe a víz, ny-okoskodnának hiszem, most úgy sem járja földjeink a víz, minek tartasuk hát drága pénzen fel tovább-s-gáljainkat, elhanyagolnák azokat, s rövid időn-tán tapasztalni volnának kénytelenek, hogy a rom-ló víz árja ismét elseprtte vetéseinket.

Hogy a pártviszonyokról vázolt kép teljes-hű legyen, meg kell említenem azon egyeseket, mit párt-nak nem nevezhetem s reménylen azon ne-m nem is fogják soha érdemelni, — kik elcsüggedve küzdés foradalmi, között a fejlődési erjedés gözöl megkábultan vissza ohajjták némileg az 1848. elői állapotokat, s azon féltükben, nehogy a nemzet a-t-bajban elveszen, biztosan vezeték a kikerülhetetn-megdermedés, a diszte en elenyészés felé.

Jö-vője e hazában ezek közül, csak egy párt-nak s-jövője e hazának csak egy párttal lehet s ez s-melyet fentebb mint a nagy nemzeti pártot jeleze.

E párt egyes árnyalatának kell egymá megérténiök: az egyik résznek számítani kell a-szonyokkal, a magyar állam és nemzet segédfor-r-síval és erejével, midőn követeléseit formulázza, a-másiknak felejteti kell a túrt méltatlanságokat s-gyanúsításokat, a haza oltára oly szentély, mely el-t-el kell a külön pártérdeknek particulaismusát

Hányszor hallá már az ifjú lelkész a kesek-önvád, a bűnbánat, haláltól való félelem eme-s-vait, hányszor pillantott már be szem a embó-lélek rejtekébe és mégis areza minden ujabbab-l-ejtett szó után halványabb-halványabb lett. Reszke-kezei alig birták tartani a szentelt ostyát, szemébe-könnycs ragyogtak, miközben ajkai a könyörg-biztatás és áldás szavait hangoztaták, az idegen-nagló teste felett.

— Kibékülé — áldás — rebegte az, n-alatt mély benső megnyugvás vonult át arcán.

Bevégződén a szertartás, kérte a lelkész, h-oy hagyják magára a beteggel.

Ekkor egyszerre mindkét karjával átölelé-nyakát a haldoklónak s fejét annak keblére helye-t.

— Ki az? — kérdé a beteg, remegő kezei-l-tapogatódzva és a közelgő halál előjelétől homál-suló szemeit félig felnyitva.

Szorosan füle mellé hajolt le a lelkész. Cs-k-néhány szót suttagott fülebe s aztán lecsalta z-utolsó lehelletét halványuló ajkairól.

Nem lebegett-e egy halvány boldog mosoly-halott ajkain e perczben?

Ama mély titok, ha a testtől megváló lé-l, az utolsó perczben, midőn e világból távozik, fog-kony-e annak külbehatásai iránt? hatnak-e re-á-fájdalom, kibékülés, szeretet szavának hangjai, n-lyek néha csak a halálos ágyon rezdülnek meg sz-mára, kiegyenlítni az élet keserveit? még min-g-rejtély maradt előttünk.

De legyünk e hitben!

József is szentül hitte, hogy a haldokló tiszta-megérté, mit neki fülebe sugott. Imádkozva tért-t-ágya elé. Így találta őt Ferenc, ki a szobába lé-ve, megérinté kezével vállát. József felemelkedé-mialatt Ferenc közeledett a halotthoz.

— Szentséges isten — hisz ez.

— Az ifjúlelkész kezébe halott homlokára tet-t.

— Ez az én atyám volt — szakítá félbe megkezdett mondatot. A nyomorúságból fogsága-jutott s a fogságból viszont nyomorba.

Betegem, hontalanul vánszorgott egy hely-l-másra, míg végre itt lelt nyugalmat a halálban.

Áldás nélküli őt élete, de te hatalmas, ő-i-isten, áldd meg őt a halálban a te engesztelő l-gyelmekkel s adj neki békét, nyugalmat a tul-vi-gon. Amen.

Hirdetmény.

Az 1875 évi m. ujjár-m-portusi só-szállítás tárgyában folyó év és hó 2-kán tartott árlejtés elfogadható eredményre nem vezetett, ennek következtében az idézett szállítás és a sónak a rendeltetési helyén a kamarákba hordásának és maglálásának biztosítása céljából f. é. december-hó 28-dikára új árlejtés hirdettetik.

A pályázati és szerződési feltételek a m. ujjári és m-portusi kir. só-hivataloknál, valamint az alólírt bányagazgatóságnál betekintheők.

Megjegyzendő, hogy a vasúti díjakat M. Ujjárról M-Portusra a kincstár közvetlen az illető vaspályának térítendő meg és hogy az ajánlatban határozottan ki-tesendő, az igénybe vett sóapadás, mivel ez szintén a pályázat tárgyát képezi, oly ajánlatoknál, melyekben apadásról említés nincsen, feltételeztetik, hogy az igénybe nem vétetik.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy a pályázati feltételekben előírt bányapénz-zel ellátott, írásbeli lepecsételt és a szabályszerű bányajegyvel ellátott ajánlatot 1874 évi december-hó 28-án déli 12 óráig ezen bányagazgatóság elnökségénél nyújtsák be.

Az ajánlat borítékán kitéendő:

„Ajánlat a só-szállítási pályázathoz.“

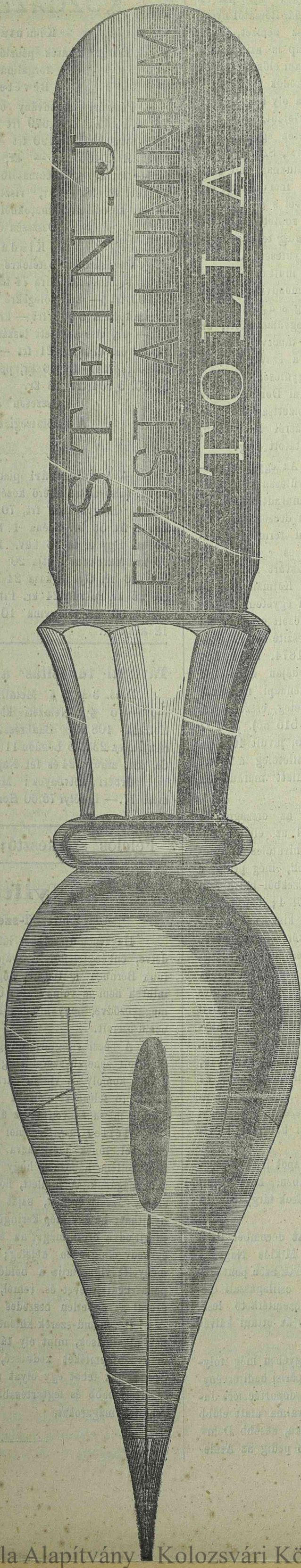
Kolozsvárt, 1874. november-hó 30-kán.

A m. k. bányagazgatóságtól.

(431)

(6-10)

Stein János papírkereskedése nagyban és kicsinyben
Kolozsvárt főter 2-dik szám

1 doboz 144 darab hegyes, közép vagy tompa 1 frt 20 kr.

A. Hirdetmény.

A m. kir. pénzügyminiszterium által az alattas m. kir. dohánygyárak számára 1875. évben szükségelt gyártási kellékek, ugymint: mindennemű nyomtatatlan pa-pirok, szalagok, sodronyszegek, repeze és esontolaj, fekete spanyol és sárga viasz, asztalos enyv, különönmű vegyszerek stb. szállítására ezenel versenytárgyalás hir-detetik, melyhez írásbeli és a lefizetett 10% bányapénzről szóló pénztári nyugttával felszerelt, 50 kros bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlatok, az illető mintakkal együtt a budapesti ferenczvárosi kir. dohánygyári igazgatóságnál legkésőbb 1874 évi december-hó 16-kán déli 12 óráig benyújthatók.

A szállítandó mennyiségek és szállítási helyek a szerződési feltételekkel együtt, minden m. kir. dohánygyári igazgatóságnál, dohánybevaltó hivatalnál és bevaltó felügyelősegnél, valamint a cs. kir. dohányjövődék vezér-igazgatóságának bécsi gaz-dársági hivatalánál és valamennyi osztrák cs. kir. dohánygyár és bevaltó hivatalnál megtekinthetők.

Budapestben, 1874. november 19-kén.

A m. kir. pénzügyminiszteriumtól.

(Utányomat nem díjaztatik.)

Sz. 5787. — 1874.

(472)

(3-3)

Tordamegye főispánja br. Kemény György ur idei december-hó 1-sőjéről 194 sz. alatti rendeletével:

1-ör: A választott bizottsági tagok megállítása;

2-or: Az 1868-dik évi XXXVIII-dik t. czikk 126-dik § ához képest, a megyei iskola tanács szabályszerű megválasztása tárgyában f. évi december 22-dike délelőtti 10 órakor kezdődőleg, megyei bizottsági rendkívüli közgyűlés tar-tását határozván el:

ezt a megye területén kívül lakó bizottsági tagok tudomására hozni sze-rencsém van.

Torda, 1874. december 1-én.

MIKSA ELEK, alispán.

Epen most hagyta el a sajtót s már megrendelhető Kolozsvárt Stein János és Demjén László könyvkereskedésében a fontos politikai röpirat: KÉT VÁLSÁG EGYMÁS UTÁN.

Tartalom.

Átalános eszmék. Hibáink a.) hazaszeretet hiánya, b.) önbizakodottságunk. Törvény-alkotásunk hiányai. Hírlap irodalmunk. Demokrata hajlamok és vágyak. Erős és erélyes conversálva haladó párt hiánya. Bajaink főbbek kiknek tulajdoníthatók. A közelebről történetek. Lónyai, Szlávi. A többség és balközép. A többség. Vezényelt. Fegyelem. Féltség pénzügyi elvek. Adóemelés. Költségkímélés. Hadügyi kiadásaink. Háboru politikánk. Állam-hivatalaink száma, fizetése, nyugdíj rendszer. Megyénk területi és közigazgatási szá-bályozása. Pénzügyünk viszonya átalános politikánkhoz országgyűlési tár-gyalásunkhoz. Ujabb válság Adalék.

4 ívet tartalmazó füzet. Ára 40 kr.

Vidékre postán bérmentes megkül-déssel 44 kr.

GIL BLAS DE SANTILLANE.

Irta Le Sage,

franciából fordította Benedek Lajos.

Képes kiadás. 4 csinos kötet. Ára füzve 5 frt.

Két erkély szobácska.

Regény. Két kötetben. Irta Flygaré Carlen Emilia.

Ára 2 forint.

A szerzetes uralma vagy Róma a 19-dik században.

Irta GARIBALDI tábornok.

2 kötet bolti ára 4 forint helyett csak

1 frt 50 kr.

Egy uri társaság.

Regény. Gaboriau E. után francziából fordítva. 3 kötet.

Ára 4 forint.

A KALANDOR.

Történeti regény. Irta Montépin Xavér. Francziából. 9 kötet.

Ára 9 frt 40 kr.

TÉLI ESTVÉKRE.

Jeles külföldi írók beszélyeiből. 2 kötet ára 2 frt.

Sue Jenő, a bolygó zsidó.

Regény. 16 kötetben. Kötetenként 80 kr.

A rejtélyes Páris.

Regény 8 kötetben. Irta Ponson du Terrail. Francziából.

Ára 8 forint.

A fekete mise.

Regény. Francziából. Irta Ponson du Terrail. 4 kötet.

Ára 4 forint.

Nur Praterstrasse 26,

in dem seit 15 Jahren bestehenden

Bazar Friedmann,

zur Herbst- und Wintersaison.

zur NEUESSEN

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON:

zur WINTER-SEASON: